NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU

BELEIDSKADER LEEFOMGEVING 2030

Provincie Noord-Brabant

Februari 2022

Inhoud

H1 Inleiding 3

1.1 Aanleiding en doelstelling 3

1.2 Waarom deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau? 5

1.3 Leeswijzer 6

H2 Huidige situatie, trends en ontwikkelingen 7

2.1 Huidige situatie 7

2.2 Trends en ontwikkelingen 10

H3 Voorgenomen activiteit en te beschouwen alternatieven 14

3.1 Algemeen 14

3.2 Omgevingsvisie 16

3.3 Voorgenomen activiteit: Beleidskader Leefomgeving 2030 18

3.4 Alternatieven 20

H4 De te onderzoeken aspecten 23

4.1 Effectbeoordeling 23

4.2 Referentiesituatie 24

4.3 Plan- en studiegebied 25

H5 Beleidskader 26

5.1 EU-beleid 26

5.2 Rijksbeleid 26

5.3 Provinciaal beleid 26

5.4 Gemeentelijk beleid en waterschappen 27

5.5 Betrokken partijen en instanties 27

H6 De procedure 28

H1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Naar een nieuw beleidskader leefomgeving
Er verandert in Brabant veel en in een hoog tempo. Maatschappelijke opgaven en demografische ontwikkelingen in Brabant brengen vraagstukken met zich mee die urgent, ingrijpend en grootschalig zijn en bovendien vaak met elkaar verweven zijn. Denk aan het versnellen van het bouwen van nieuwe woningen en de aansluiting op mobiliteitsnetwerken, het vinden van ruimte voor de opwekking van duurzame energie, de aanpassing aan een veranderend klimaat, de ontwikkeling van een circulaire economie en de omschakeling naar landschaps- en gemeenschapsinclusieve landbouw, maar ook de doelstellingen en ambities met betrekking tot het vergroten van leefbaarheid en de brede welvaart van de Brabanders.

De fysieke leefomgeving is een belangrijk verbindend aspect bij deze opgaven. Alle opgaven naast elkaar vragen samen daarbij meer ruimte dan beschikbaar is in onze provincie. Dit roept de vraag op hoe we de fysieke ruimte in Brabant optimaal kunnen benutten. Welke koppelkansen liggen er en welke functiecombinaties zijn mogelijk en/of noodzakelijk? Hoe behouden we de kwaliteit van de leefomgeving die zo'n grote invloed heeft op het dagelijks leven van de Brabanders? De centrale opgave is om een balans te vinden tussen het vormgeven aan de grote transities en het borgen en vergroten van de kwaliteit van de leefomgeving.

Ook de rol van de provincie bij de aanpak van de vele samenhangende opgaven in de leefomgeving is aan verandering onderhevig. De roep om een steviger regierol van het Rijk neemt toe ('een minister van ruimte'). Daarnaast bieden de Omgevingswet (‘gemeenten als eerste aan zet’) en ook de vaststelling van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) aangrijpingspunten voor een duidelijke rolopvatting voor de provincie. In deze context is het belangrijk dat het beleidskader Leefomgeving de rolinvulling en positiebepaling van de provincie in dit speelveld duidelijk neerzet. De provincie heeft een belangrijke toegevoegde waarde als het gaat om regie op samenvallende opgaven en het zoeken naar afwegingen tussen de verschillende schaalniveaus.

Deze veranderingen en vraagstukken vragen om een adequate inbedding in beleid. Momenteel is de uit 2010 stammende Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (RO) nog van kracht als overkoepelend beleidskader voor de fysieke leefomgeving. In de Structuurvisie RO staat omschreven welke ruimtelijke doelen de provincie wil bereiken en op welke manier. De looptijd van de Structuurvisie RO is na tien jaar echter bereikt. Ook is het overkoepelde karakter overgenomen door de in 2018 vastgestelde provinciale Omgevingsvisie en de vaststelling of ontwikkeling van andere beleidskaders in relevante domeinen. Ook voor Leefomgeving is de ontwikkeling van een specifiek beleidskader gewenst, waarmee de Brabantse Omgevingsvisie verder wordt ingekleurd.

Koers 2030
In de Statenmededeling Koers 2030 is aangegeven dat de Omgevingsvisie nader wordt uitgewerkt in beleidskaders en uitvoeringsagenda's. Conform de opzet van Koers 2030 is het gewenst om ook voor het programma Wonen, werken, leefomgeving een beleidskader op te stellen. Dit wordt versterkt doordat de looptijd van de Structuurvisie RO is bereikt en de inhoud op onderdelen achterhaald is door de Omgevingsvisie en andere beleidskaders. Het beleidskader Leefomgeving geeft aan hoe bijgedragen wordt aan overkoepelende doelen en ambities op het gebied van kwaliteit van de leefomgeving, en bovendien legt het geactualiseerd beleid met betrekking tot de verstedelijkingsopgave vast.

Gezien de grote opgaven die de provincie de komende 10 jaar heeft is het daarom nu tijd voor een nieuw beleidskader met een duidelijk toekomstbeeld voor de Brabantse leefomgeving in 2030. In het nieuw op te stellen beleidskader omschrijven we wat we als Brabant willen bereiken in 2030 op het gebied van leefomgeving. Het beleidskader stelt de doelen, beschrijft wat de inzet van de provincie daarin is en hoe we dat willen bereiken.

De Brabantse Omgevingsvisie als vertrekpunt voor beleidskader Leefomgeving 2030
De omgevingsvisie 'De Kwaliteit van Brabant – Visie op de Brabantse leefomgeving' (2018) omschrijft de provinciale visie op de fysieke leefomgeving en fungeert daarom als vertrekpunt voor het op te stellen beleidskader Leefomgeving 2030. In hoofdstuk 3 wordt dieper ingegaan op de omgevingsvisie en we volstaan hier met het aanstippen van de opgaven en werkwijze. De Omgevingsvisie benoemt de belangrijkste ambities voor de komende jaren in relatie tot vier hoofdopgaven: Brabantse energietransitie, een klimaatproof Brabant, Brabant als slimme netwerkstad en een concurrerende en duurzame Brabantse economie. Aan de basis van de hoofdopgaven liggen een veilige en gezonde leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit. Passend bij deze tijd benoemt de provincie in de Omgevingsvisie ook de nieuwe manieren waarop zij met betrokkenen wil samenwerken aan omgevingsvraagstukken en welke waarden daarbij centraal staan. Het richt zich op het verknopen en verweven van opgaven en het zoeken naar synergie en meerwaarde. Bij het zoeken naar oplossingen voor maatschappelijke opgaven vinden wij het belangrijk om vanuit meerdere richtingen naar een ontwikkeling te kijken: een 'diepe, ronde en brede' manier van kijken.

De rol van milieueffectrapportage in beleidskader Leefomgeving 2030
De provincie Noord-Brabant wil het instrument milieueffectrapportage (m.e.r.) gebruiken om weloverwogen keuzes te maken voor het nieuwe Beleidskader Leefomgeving. De NRD is een eerste stap richting de plan-m.e.r. De vraag daarbij is op welke wijze het provinciaal beleid vormgegeven kan worden zodanig dat positieve effecten worden gemaximaliseerd en negatieve effecten zoveel mogelijk worden tegengegaan. Om daar een antwoord op te kunnen geven wordt er gekeken naar mogelijke consequenties van de voorgenomen beleidsopties, en naar mogelijke andere opties om de doelen en ambities van het Beleidskader Leefomgeving te verwezenlijken.

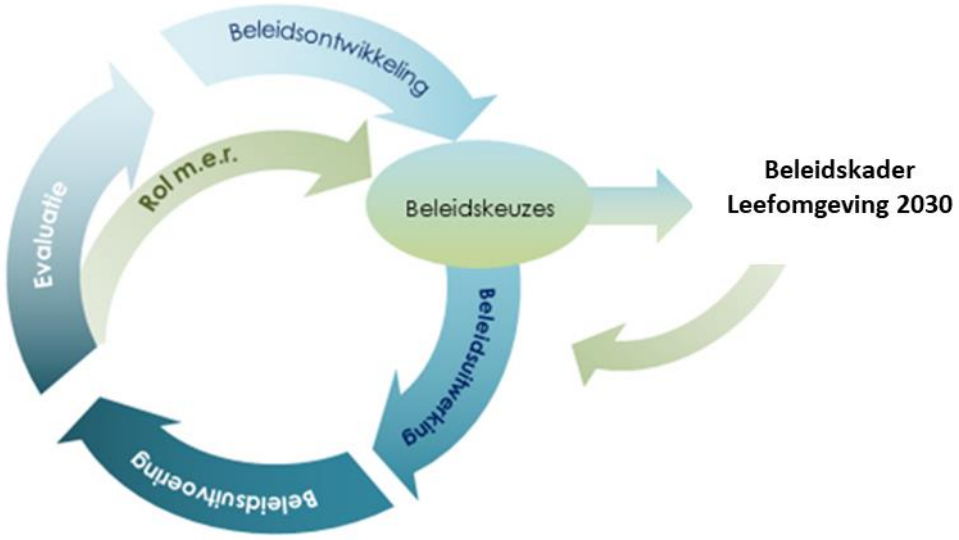

Figuur 1.1 Rol van de m.e.r. in de beleidscyclus voor het beleidskader Leefomgeving 2030

De m.e.r.-procedure biedt de mogelijkheid beleidsalternatieven te onderzoeken en onderling af te wegen. Deze alternatieven kunnen bestaan uit verschillende beleidsopties, die verschillen ten aanzien van de gangbare, voor de hand liggende, of eerder vastgestelde doelen en ambities (smaller of breder) en de maatregelen die daarbij horen. De maatregelen kunnen bestaan uit ruimtelijk-

fysieke ingrepen en andere activiteiten, zoals bijvoorbeeld het stimuleren en faciliteren van bepaalde ontwikkelingen of het inzetten van wettelijke instrumenten. De m.e.r. biedt op deze manier inzicht in de keuzeruimte in relatie tot het beleidskader en het geeft de effecten van de keuzes weer.

1.2 Waarom deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau?

Plan-milieueffectrapportage procedure
Omdat het nieuwe beleidskader Leefomgeving mogelijk kaderstellend is voor activiteiten met belangrijke milieugevolgen en er mogelijk significante negatieve gevolgen kunnen optreden op de instandhoudingsdoelstellingen van Europees beschermde natuurgebieden wordt een plan-milieueffectrapportage (plan-m.e.r.) doorlopen. Onderdeel van de plan-m.e.r. is mogelijk tevens een passende beoordeling in het kader van de Omgevingswet / Wet Natuurbescherming. De procedure heeft tot doel het milieubelang een volwaarde plek te geven in het besluitvormingsproces.

Provinciale Staten van Noord-Brabant hebben bij de vaststelling van de Omgevingsvisie aangedrongen op thematische uitwerkingen en daarbij aangeven het instrument milieueffectrapportage opnieuw in te zetten om inzicht in de milieuaspecten adequaat te kunnen betrekken in de besluitvorming.

Milieueffectrapportage

(m.e.r.) is een wettelijk instrument bedoeld om het milieubelang zorgvuldig te waarborgen in de besluitvorming. Het is van toepassing op zowel projecten (project-m.e.r.) als op plannen en programma's (plan-m.e.r.).

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) markeert de start van de plan-m.e.r. procedure. De NRD richt zich op het verkennen van te beschouwen milieuaspecten en te onderzoeken alternatieven.

Vervolgens wordt het milieueffectrapport (plan-m.e.r) opgesteld. Dit loopt parallel aan het opstellen van het nieuwe beleidskader Leefomgeving. Uiteindelijk zal het zogenoemde voorkeursalternatief worden uitgewerkt in het beleidskader. De initiatiefnemer c.q. de provincie Noord-Brabant is verantwoordelijk voor het opstellen van de NRD en het plan-m.e.r. De provincie is tevens Bevoegd Gezag in de procedure vanuit de Omgevingswet / Wet Milieubeheer (de m.e.r.- procedure). Op basis van de wet zullen de Initiatiefnemers- en Bevoegd Gezag-rollen gescheiden worden. Provinciale Staten stellen het Beleidskader Leefomgeving vast, naar verwachting in december 2022.

Start van de plan-milieueffectrapportage-procedure
Deze NRD is bedoeld als aankondigings- en participatiedocument. Gemeenten, waterschappen, burgers, natuur- en milieuorganisaties en andere belanghebbenden worden in dit stadium nadrukkelijk uitgenodigd te reageren op de inhoud van de NRD om zo het nieuwe beleid mee richting en vorm te geven.

De definitieve vaststelling van de NRD gebeurt door Gedeputeerde Staten na het doorlopen van een zienswijzeprocedure. Belangrijkste doel voor deze fase is het vaststellen van reikwijdte en detailniveau van het op te stellen plan-m.e.r. Alle relevante milieuaspecten worden daarbij in de beschouwing betrokken. Daarnaast beoogt de notitie om alle betrokkenen en geïnteresseerde partijen te informeren over de achtergrond en de aard van de voorgenomen ontwikkelingen, de knelpunten en het speelveld waarbinnen in het kader van het Beleidskader Leefomgeving keuzes moeten worden gemaakt voor de periode tot en met 2030. En welke mogelijk verschillende alternatieven binnen het speelveld kunnen worden beschouwd.

De NRD zal gedurende 4 weken ter inzage worden gelegd, waarbij eenieder in de gelegenheid wordt gesteld een zienswijze kenbaar te maken. De notitie wordt ook voorgelegd aan alle adviseurs en

bestuursorganen die op grond van de wet geraadpleegd moeten worden over de reikwijdte en detailniveau van het plan-m.e.r.

Het raadplegen van de Commissie m.e.r. is in deze fase niet verplicht. Toch wordt ervoor gekozen om de Commissie m.e.r. een advies te laten uitbrengen. Bij het opstellen van het plan-m.e.r. zal zoveel mogelijk rekening gehouden worden met de ingediende zienswijzen, de reacties van betrokken bestuursorganen, wettelijke adviseurs en het advies van de Commissie m.e.r. Als het plan-m.e.r. gereed is worden zij opnieuw betrokken.

Figuur 1.2 De werking van de m.e.r.-procedure

1.3 Leeswijzer

Dit document bestaat uit zes hoofdstukken. Hoofdstuk 2 geeft inzicht in de huidige situatie en schetst de relevante ontwikkelingen en opgaven voor het op te stellen beleidskader leefomgeving. De voorgenomen activiteiten en de mogelijk te onderscheiden alternatieven zijn beschreven in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 behelst de mogelijke effecten die het initiatief met zich meebrengt en geeft het beoordelingskader weer waarop het initiatief wordt beoordeeld in het plan-m.e.r. Hoofdstuk 5 geeft een beeld van het relevante beleidskader. Hoofdstuk 6 tot slot bevat een overzicht van de te doorlopen besluitvormingsprocedure.

H2 Huidige situatie, trends en ontwikkelingen

2.1 Huidige situatie

Het stedelijke en landelijke gebied van Brabant is sterk in beweging. Met visies, agenda's en plannen geeft de provincie haar ruimtelijk beleid voor Brabant vorm. In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van het vigerende beleid en de relevante beleidsontwikkelingen op provinciaal niveau.

Structuurvisie Ruimtelijke Ordening
De Omgevingsvisie uit 2018 en de daaruit voortvloeiende nieuwe beleidskaders vormen de basis voor het provinciaal beleid ten aanzien van de (fysieke) leefomgeving. Voor het verstedelijkingsbeleid is nog geen beleidskader vastgesteld. Tot die tijd vormt de Structuurvisie RO 2014 (een actualisatie van de visie uit 2010) daarom de belangrijkste basis voor het vigerend beleid. De structuurvisie schetst de hoofdlijnen van het provinciaal ruimtelijk beleid, is bindend voor het ruimtelijk handelen van de provincie en vormt de basis voor de inzet van instrumenten in het kader van de Wet ruimtelijke ordening. De visie geeft een ruimtelijke vertaling van de opgaven en doelen uit de Agenda van Brabant. De overall doelstelling is een goede leef-, woon- en werkomgeving voor inwoners en bedrijven in Brabant. Bij de ruimtelijke keuzes hanteert de provincie twee leidende principes, namelijk dat zij in Brabant positief moeten bijdragen aan a) *de ruimtelijke kwaliteit en duurzaamheid* en b) *het vestigings- en leefklimaat*. Voor het verstedelijkingsbeleid is daarbij naast de algemene uitgangspunten uit deel A, het beleid in deel B over de stedelijke structuur van belang en de daarin opgenomen beschrijving van de samenhang en de verschillen tussen de Brabantse steden, dorpen en tussenliggende gebieden.

Brabantse Agenda Wonen
De Brabantse opgave is om vóór 2035 een voorraadgroei te realiseren van bijna 160.000 woningen. Hierbij is het van belang de woningbouw optimaal in te (blijven) zetten voor versterking van de omgevingskwaliteit in onze steden en dorpen – inbreiden, herstructureren, transformeren – en het herbestemmen van leegstaand vastgoed, soms ook in het buitengebied. Maar óók om de bestaande woningvoorraad te verrijken met (nieuwe) woonvormen, waaraan – denk o.a. aan de vergrijzing – steeds meer behoefte zal zijn, maar waarin nog onvoldoende voorzien wordt.

De Brabantse Agenda Wonen, vastgesteld in 2017, zet in op versnelling van het bouwtempo, met oog voor zorgvuldig ruimtegebruik én vanuit een vraaggericht, flexibel planaanbod, met aandacht voor de betaalbaarheid en volop ruimte voor nieuwe, soms tijdelijke woonvormen. De provincie heeft hierbij – en vooral op (sub)regionale schaal – een regisserende, agenderende en stimulerende rol. 'Kennis en onderzoek', monitoring en prognoses staan hierbij centraal, evenals het maken van (sub)regionale afspraken over de woningbouwplanning en -programmering, kwantitatief, kwalitatief én ruimtelijk. Hierbij is de Brabantse Agenda Wonen leidraad. Van daaruit worden ook regionale en gemeentelijke (bestemmings)planontwikkelingen begeleid, beoordeeld en van provinciale adviezen voorzien. In de Brabantse Agenda Wonen, vastgesteld in 2017, is aan de hand van 4 *actielijnen* en 6 *richtinggevende principes* omschreven hoe de provincie aan de slag gaat met de opgaven op de Brabantse woningmarkt. Inzet is om van de 160 duizend te bouwen woningen zo´n 120 duizend al voor 2030 te realiseren (gemiddeld 12 duizend woningen per jaar). Uit de Voortgangsrapportage Brabantse Agenda Wonen blijkt dat het huidige bouwtempo op provinciaal niveau op het vereiste niveau ligt, maar dat er ook nog belangrijke verschillen zijn tussen regio's en gemeenten. Het is voor de komende jaren vooral zaak het bouwtempo verder te versnellen en vervolgens vast te houden.

Actielijnen Brabantse Agenda Wonen

I. Accent op duurzame verstedelijking
II. Meer nadruk op de bestaande woningvoorraad
III. Inzetten op een vraaggericht, flexibel planaanbod met ruimte voor nieuwe woonvormen
IV. Versterken van de regionale samenwerking en vernieuwen van regionale woningbouwafspraken

Richtinggevende principes

1. Het woningbouwprogramma zet optimaal in op (toekomstige) binnenstedelijke locaties – inbreiden, herstructureren, transformeren – en op het herbestemmen van leegstaand en leeg komend kantoor-, winkel- en ander vastgoed, met als uitgangspunt dat zorgvuldig ruimtegebruik voor zuinig ruimtegebruik gaat.
2. We geven ruim baan voor 'goede woningbouwplannen' binnen het bestaand stedelijk gebied van steden en dorpen: woningbouw op geschikte inbreidings-, herstructurerings- en transformatielocaties en in leegstaand vastgoed, die aansluit op een actuele vraag en snel in aanbouw kan worden genomen.
3. We leggen in Brabant meer nadruk op de bestaande woningvoorraad, met specifieke aandacht voor herstructurerings- en transformatieopgaven, verduurzaming van de voorraad en het geschikt maken van woningen en de woonomgeving voor mensen met een zorgvraag.
4. We ontwikkelen in Brabant vraaggerichte woningbouwplannen, die aansluiten op de vraag van huishoudens en met oog voor nieuwe, flexibele en tijdelijke woonvormen en strategische toevoegingen aan de bestaande woningvoorraad.
5. Om tijdig en adequaat in te kunnen spelen op de dynamiek op de woningmarkt, veranderende woonwensen en onvoorziene ruimtelijke ontwikkelingen zorgen we voor realisme en flexibiliteit in de regionale en gemeentelijke woningbouwplanning en -programmering.
6. We versterken in Brabant de samenwerking op de regionale woningmarkt, met de gemeenten als eerste aan zet. We vernieuwen de regionale woningbouwafspraken, met een groter accent op de kwalitatieve samenstelling van het planaanbod en de inzet van het woningbouwprogramma voor bredere, vaak ruimtelijk-kwalitatieve doelen en met specifiek aandacht voor de regionale afweging van de meer grootschalige gebiedsontwikkelingen en uitbreidingslocaties.

Aanpak Werklocaties: Uitvoeringsprogramma 2020-2023

Het actuele beleid van de provincie Noord-Brabant gericht op werklocaties is omschreven in het Uitvoeringsprogramma Werklocaties 2020-2023 (en is de opvolger van het Uitvoeringsprogramma Werklocaties 2016-2019). Daarbij werkt de provincie nauw samen met de Brabantse regio's en gemeenten door regionale afspraken en programmering. Werklocaties zijn dynamische plekken die van grote waarde zijn voor de Brabantse economie: er wordt meerwaarde gecreëerd voor innovatie, concurrentiekracht en werkgelegenheid. De ambitie van Brabant is om tot de top 5 kennis- en innovatieregio's van Europa te horen. Daarbij past een concurrerend en aantrekkelijk vestigingsklimaat voor Brabantse en (inter)nationale bedrijven. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat vraagt om voldoende en aantrekkelijke ruimte voor de vestiging van nieuwe bedrijven en voor de ontwikkeling van zittende bedrijven. Maar ook om een prettige en gezonde verblijf- en leefomgeving, waar mensen graag wonen en werken. Werklocaties zijn steeds minder de geïsoleerde, monofunctionele gebieden van voorheen, maar in toenemende mate gebieden waar functiemenging plaatsvindt en waar bij uitstek kansen liggen om doelen op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit te realiseren. Zo ligt een grote opgave van de energietransitie op Brabantse bedrijventerreinen. Vanuit dit brede perspectief blijft het de ambitie om te zorgen voor vitale en toekomstbestendige werklocaties in Brabant. Dit wordt tot uitvoering gebracht door enerzijds ervoor te zorgen dat de basis op orde is (optimaliseren kennisfunctie, regionale samenwerking en ruimtelijke plannen) en anderzijds via het versnellen van verduurzaming van werklocaties en de (door)ontwikkeling van toplocaties, bedrijvenlocaties en campussen.

Een specifiek aandachtspunt in relatie tot Brabantse werklocaties betreft de locaties waar (nieuwe) (X)XL-logistiek gevestigd kan worden. De ruimtevraag van grootschalige logistiek is en blijft de komende jaren groot en oefent daarmee een grote druk uit op de omgevingskwaliteit. Als onderdeel van de Brabantse Aanpak Werklocaties zijn met de Brabantse regio's afspraken gemaakt over een beperkt aantal locaties waar de uitbreidingsvraag van grootschalige logistiek kan worden geaccommodeerd (selectief clusteringsbeleid). Het gaat om de locaties: Logistiek Park Moerdijk, Haven Oost (Waalwijk), Wijkevoort (Tilburg), Heesch-West (Oss/'s-Hertogenbosch). Foodpark (Veghel), Laarakker (Haps), GDC Acht (Eindhoven) en Westfields (Oirschot). Het beleid voor de betreffende (nieuwe) terreinen is gericht op een vraaggerichte programmering en ontwikkeling.

Naast het beleid en regionale afspraken over nieuwe locaties waar grootschalige logistieke bedrijven gevestigd kunnen worden (greenfields), willen provincie en regio's ook beleid en afspraken maken om de vestiging van grootschalige logistiek (> 3 ha.) op ongewenste (brownfield)locaties te voorkomen. Over dit beleidsvoornemen en de aanpak hebben de provincie én gemeenten afspraken gemaakt op de regionale Ontwikkeldagen eind 2021. Eind 2022 maken provincie en regio's afspraken over de locaties waar grootschalige logistiek wel/niet is toegestaan. Het beleid wordt verankerd in het Beleidskader Leefomgeving. In navolging van de aanpak voor grootschalige logistiek, wil de provincie onderzoeken of er meer in het algemeen beleid nodig is voor grootschalige bedrijvigheid (bijvoorbeeld datacenters).

Aanpak leegstand
Veranderend ruimtegebruik, nieuwe vormen van economie en maatschappelijke ontwikkelingen leiden in heel Brabant tot groeiende leegstand, zowel in het stedelijke gebied als in het buitengebied. Daarbij gaat het vooral om winkelcentra, maatschappelijk vastgoed, bedrijven, kantoren, kloosters en kerkgebouwen, boerderijen. Het programma 'Brabantse Aanpak Leegstand' is er op gericht om de stijgende lijn te doorbreken. Het zet in op het versterken van de omgevingskwaliteit in Brabant door verdere uitbreiding van leegstand tegen te gaan en de omvang terug te brengen tot op frictieniveau. De provincie Noord-Brabant wil dit bereiken door transformatie van leegstaand vastgoed (herbestemming en sloop) die aantoonbaar bijdragen aan maatschappelijke behoeften en opgaven. De provincie zet hierbij in op het benutten van kansen voor leegstand in combinatie met andere opgaven zoals natuur, duurzame energie, circulaire economie, woningbouw, recreatie en cultuur.

Specifieke aandacht binnen de Brabantse Aanpak Leegstand krijgt Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB's). De urgentie van leegstand van VAB is de laatste jaren sterk toegenomen: naar verwachting zullen tot 2030 tussen de 20 duizend en 24 duizend agrarische bedrijven in Nederland stoppen, waarvan een significant deel in Brabant. Hierdoor zal het aantal m2 agrarische bedrijfsgebouwen dat vrijkomt fors toenemen. In dat kader streeft de provincie naar het stimuleren en benutten van hergebruiksmogelijkheden van leegkomend en leegstaand agrarisch vastgoed in het Brabantse buitengebied. De hoofddoelen van het provinciale VAB-beleid zijn:

- Het leveren van een bijdrage aan de versterking van de vitaliteit van het platteland;
- Het behouden van de sociale structuren;
- Het realiseren van nieuwe economische dragers in het landelijk gebied;
- Het benutten van de resterende economische waarde van agrarische bedrijfsgebouwen voor andere bedrijvigheid.

Verstedelijkingsstrategie in ontwikkeling
De dynamiek in stedelijk Brabant is groot. Er ligt een forse bouw-, transformatie- en herstructureringsopgave. Stedelijk Brabant is het tweede grote verstedelijkte gebied van Nederland en verhoudt zich intensief tot de rest van dat netwerk én tot gebieden in onze buurlanden. De ambitie is om naar de toekomst toe slimmer en duurzamer te verstedelijken. Brabant wil de grote vraag naar ruimte voor woningen en bedrijvigheid in relatie brengen met het oplossen van de grote opgaven als klimaatadaptie, energietransitie, slimme mobiliteit, biodiversiteit, gezondheid en

circulaire economie. Momenteel werkt de provincie Noord-Brabant, samen met het Rijk, waterschappen en gemeenten, aan een verstedelijkingsstrategie die uiteindelijk ook een regionale uitwerking krijgt. Deze verstedelijkingsstrategie zal de (nieuwe) gezamenlijke werkwijze omschrijven, evenals de concrete voorstellen en acties, om 4 hoofdambities te verwezenlijken: een *aantrekkelijk*, *bereikbaar*, *concurrerend* en *duurzaam* stedelijk Brabant. Op ieder van deze hoofdambities zijn leidende principes benoemd, die richting geven aan de acties en te maken afspraken tussen partijen. Deze principes geven een goed beeld van de leidende principes zoals die in de Omgevingsvisie, in Brabantstad, de waterschappen en vanuit de stedelijke regio's worden gehanteerd. De verstedelijkingsstrategie zal een belangrijke bouwsteen vormen voor het te ontwikkelen beleidskader Leefomgeving 2030.

Gebiedsgerichte aanpak groenblauw
Naast stedelijk Brabant is de inzet ook gericht op het landelijk gebied. De natuur en landbouw staan in Brabant onder druk. Om er voor te zorgen dat de condities voor de natuur (voldoende schoon water, schone lucht, gezonde bodem, minder stikstof) als de landbouw goed zijn wordt door Brabant ingezet op een gebiedsgerichte aanpak. Met waar mogelijk ook aandacht voor ruimtelijke ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld verstedelijking, infrastructuur en ruimte voor energie. De gebiedsgerichte aanpak groenblauw bundelt als het ware al die opgaven en initiatieven per gebied. Voor in totaal 150 gebieden zoeken provincie, waterschappen, terreinbeherende organisaties, de agrarische sector, gemeenten en andere stakeholders met elkaar naar samenhangende (middel)lange termijn oplossingen. Voor 17 gebieden geldt een stapeling van complexe opgaven, veelal stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Voor deze gebieden geldt dat de partners niet alleen kijken naar de directe omgeving maar juist ook in de wijdere overgangszones eromheen waar mogelijk extra kansen liggen.

Relatie tot overige beleidskaders
Het onderwerp van de (fysieke) leefomgeving is breed van aard en raakt vele andere beleidsdomeinen: wonen, werken, milieu, natuur, verkeer en vervoer, water en vitale bodem, landbouw, gezondheid enzovoorts. In het op te stellen beleidskader voor Leefomgeving zal dan ook voortdurend de verbinding gelegd moeten worden met die verschillende domeinen. Tegelijkertijd is het zo dat ook voor een aantal van die specifieke domeinen nieuwe beleidskaders recent zijn ontwikkeld of worden ontwikkeld naar aanleiding van de Brabantse Omgevingsvisie.

2.2 Trends en ontwikkelingen[1]

Onze omgeving verandert. Op dit moment zien we enkele grote ontwikkelingen die van invloed (gaan) zijn op de uitwerking van het beleid op het gebied van de leefomgeving in Brabant. Welk effect die ontwikkelingen daadwerkelijk hebben voor onze leefomgeving is nog onzeker.

Demografie
De Brabantse bevolking groeit naar schatting richting 2050 met 280 duizend inwoners, tot ruim 2,84 miljoen inwoners. De prognose daarbij is dat binnen 10-15 jaar de landelijke gebieden als geheel te maken krijgen met (geringe) bevolkingskrimp. Voor het stedelijk gebied in Brabant is de verwachting dat de bevolking blijft doorgroeien, weliswaar in een afnemend tempo. De grootste oorzaak van de Brabantse bevolkingsgroei is terug te voeren op de buitenlandse migratie (o.a. arbeidsmigranten, expats): tot 2030 wordt een jaarlijks positief migratiesaldo verwacht van circa 10 duizend personen en vanaf 2030 zakt dit terug naar ruim 7 duizend personen. Binnenlandse migratie zorgt voor een gemiddelde bevolkingsgroei in Brabant van 2.750 personen per jaar. Tegelijkertijd zien we ook dat de Brabantse bevolking in toenemende mate te maken heeft met vergrijzing en ontgroening. Rond 2040

[1] Primaire bronnen voor de hier omschreven trends en ontwikkelingen zijn de Perspectiefnota 2022, de Bevolkings- en woningbehoefteprognose 2020, Brabantse werklocaties toekomstproof (BrabantAdvies, 2019), plan-m.e.r. Brabantse Omgevingsvisie (2018).

bereikt de vergrijzing in Brabant haar hoogtepunt: dan is bijna 27% van de Brabantse bevolking 65 jaar of ouder (tegenover 20% in 2020). De hoogste leeftijdsgroepen (75+) stijgen het sterkt. En de landelijke gebieden vergrijzen meer dan stedelijke gebieden. Op tal van terreinen zullen de effecten hiervan merkbaar zijn: volkshuisvesting en woningbouw, economie en arbeidsmarkt, gezondheidszorg, voorzieningen enz.

Verstedelijking
De Brabantse steden en het Brabantse stedennetwerk als geheel kennen een grote aantrekkingskracht en dynamiek. Voortgestuwd door onder andere demografische, economische en maatschappelijke ontwikkelingen zien we dat mensen in hun woon- en werksituatie steeds meer naar de stedelijke omgeving trekken. Zo worden de komende 10 jaar 120.000 nieuwe woningen gebouwd in Brabant, waarbij steeds vaker binnen het bebouwd gebied gezocht wordt (Bevolkingsprognose Brabant 2030). Als gevolg daarvan hoort Brabant tot de Nederlandse regio's met de hoogste verstedelijkingsdruk. De toenemende vraag naar woningen, werklocaties en verblijfsfuncties zal in de komende jaren op een slimme manier geaccommodeerd moeten worden om de Brabantse omgevingskwaliteit en kwaliteit van leven overeind te houden. Een juiste inrichting kan zorgen voor minder overlast van water en hitte en biedt tegelijkertijd mogelijkheden om steden en dorpen leefbaarder en gezonder te maken.

Transitie van het landelijk gebied
De landbouw is de grootste ruimtegebruiker op het Brabantse platteland. Daarmee is de landbouw een belangrijke beheerder van het agrarisch landschap en van invloed op de gesteldheid van de leefomgeving. Doel van de provincie is een betere balans van de landbouw en voedselproductie met natuur en landschap. Dit via de transitie naar een duurzaam en vitaal, 'landschapsinclusief' landbouw- en voedselsysteem, gebaseerd op gesloten kringlopen. Ook voor landbouw en voedsel is een nieuw beleidskader met plan-MER opgesteld. Dit traject bevindt zich in een afrondende fase. Daarnaast zal rekening gehouden moeten worden met de trend van boerenbedrijven in het buitengebied die stoppen met hun agrarische onderneming. Tot 2030 wordt van 20 tot 24 duizend agrarische bedrijven in Nederland verwacht dat zij zullen stoppen. De urgente vraag ontstaat dan op welke wijze omgegaan moet worden met de vrijkomende agrarische bebouwing in het Brabantse landschap.

Tegengaan van wildgroei aan XXL-distributiecentra
De afgelopen jaren zien we in de sector transport en logistiek een voortdurend proces om logistieke ketens steeds verder te optimaliseren en efficiënter te maken. Een van de belangrijkste trends die daarbij is ontstaan is de opkomst van megadistributiecentra of XXL-distributiecentra, onder meer door de sterke groei van online verkopen. In deze grootschalige distributiecentra worden grote aantallen goederen opgeslagen, waarde toegevoegd, verdeeld en vervoerd. De distributiecentra hebben een grote impact op de leefomgeving: ze leggen een enorm beslag op de steeds schaarser wordende ruimte, leiden tot verstoring van het landschap en zorgen voor sterke toename van de verkeersbewegingen. Als gevolg daarvan is op veel plekken in Nederland, waaronder ook in Noord-Brabant, weerstand en discussie ontstaan over deze 'verdozing van het landschap' en wordt in het overheidsbeleid steeds meer ingezet op het beperken van nieuwe grootschalige distributiecentra door selectief vestigingsbeleid, strengere toelatingscriteria en vergunningenbeleid.

Toenemende druk op de ruimte
In onze leefomgeving vinden grote transities plaats. De kwaliteit hiervan heeft een grote invloed op het dagelijks leven. Richting 2030 nemen de ruimtevraag en ruimtedruk toe. Grote ruimteclaims en stapelende opgaven (natuur, landbouw, wonen, energie, economie, mobiliteit) vragen om meer samenwerking en een integrale (gebiedsgerichte) aanpak. Dit zorgt niet alleen voor drukte, maar ook voor spanning tussen beschermen en benutten. Aan de andere kant neemt de milieudruk onvoldoende af en neemt de biodiversiteit af. Hiermee is er reëel risico dat natuur- en

waterdoelstellingen niet gehaald worden. Met het beleid voor leefomgeving wordt de lijn van de omgevingsvisie doorgezet.

Klimaat, duurzaamheid en circulariteit
Klimaatverandering leidt in Brabant tot meer extreem weer met hittegolven, hogere piekwaterafvoer in rivieren en beken, piekbuien en droogte. Ook schuift het leefgebied van soorten op als gevolg van klimaatverandering. De uitdaging de komende decennia is een klimaatproof Brabant, o.a. door het tegengaan van verdroging en door ingrepen gericht op klimaatadaptatie in steden en dorpen. Ook worden, samenhangend met internationale afspraken en de ambities uit het Klimaatakkoord, de komende jaren vergaande inspanningen geleverd gericht op de transitie naar een duurzaam energiesysteem gebaseerd op hernieuwbare en CO2-neutrale energiebronnen. De urgentie van duurzaamheid en circulariteit, en vooral ook het bevorderen ervan, behoort inmiddels tot een van de grootste en meest impactvolle opgaven van onze maatschappij.

Natuur, water en bodem
Het grondgebruik is volgend op wat het water- en bodemsysteem aan kan: niet alle gebruiksfuncties kunnen overal plaatsvinden in onze provincie. Het is niet langer mogelijk om het water- en bodemsysteem aan te passen voor ons landgebruik. De klimaatverandering zorgt voor een andere verdeling in het wateraanbod terwijl de vraag naar water toeneemt. Door deze ontwikkeling verdroogt Brabant. De toenemende verdroging raakt op korte termijn vooral de natuur en landbouw, maar op de lange termijn kunnen ook de leefomgeving, drinkwatervoorziening, industrie en mobiliteit hierdoor negatief beïnvloed worden. Hierdoor is het wenselijk het landgebruik aan te passen naar het water- en bodemsysteem.

Mobiliteit
Het mobiliteitssysteem in Nederland en Brabant loopt op allerlei wijzen tegen grenzen aan: een alsmaar groeiende mobiliteit, meer knelpunten in het wegennet en toenemende filedruk, het OV dat onvoldoende in staat is om als volwaardig alternatief te fungeren en de schadelijke effecten van onze mobiliteitsvraag op de verkeersveiligheid, onze natuur en leefomgeving. Ook zien we dat door bijvoorbeeld demografische, economische en technologische ontwikkelingen de vraag naar en de vorm van mobiliteit voortdurend en in hoog tempo veranderen. Het faciliteren van de automobilist wordt steeds minder als de oplossing voor de bereikbaarheidsproblematiek en de overbelasting van het mobiliteitssysteem gezien. Er wordt juist ingezet op een multimodale manier van reizen, met een netwerk van multimodale knooppunten, waar Brabanders met verschillende vormen van vervoer op hun plaats van bestemming komen. Met de mobiliteitstransitie wordt tevens ingezet op een mobiliteitssysteem dat een bijdrage levert aan een veilige en gezonde leefomgeving.

Data en digitalisering
Een trend die in vrijwel alle lagen van onze maatschappij en economie is terug te vinden is die van vergaande digitalisering en dataficering. Analoge processen en fysieke objecten worden in toenemende mate digitaal gemaakt en o.a. inwoners, bedrijven en overheden worden steeds meer datagedreven in hun manier van werken, leven en ondernemen. Uit alle nieuwe data en door middel van innovatieve digitale processen, producten en diensten ontstaan in razend tempo allerlei vernieuwende toepassingen, platformen en verdienmodellen. De komende jaren zal deze trend alleen maar toenemen en leiden tot allerlei nieuwe toepassingen en inzichten. Maar het heeft ook zijn aandachtspunten, bijvoorbeeld ten aanzien van ethiek en privacyvraagstukken of de sterk toenemende energievraag die er mee gepaard gaat. Specifiek voor de leefomgeving geldt dat door meer beleidsmonitoring maar ook door nieuwe data uit vrijwillige waarnemingen, en uit innovatieve technieken als drones, satellietdata en dergelijke er steeds meer data beschikbaar komt. Voor de leefomgeving is er een toenemende behoefte aan goede monitoringsdata, zowel op de verschillende niveaus (landelijk, provinciaal, lokaal) als voor de verschillende beleidsvragen en verantwoordingsvereisten.

Veranderende houding en rol van de overheid
Onze samenleving verandert en daarmee ook de rollen die een ieder speelt en de wijze waarop die vervuld worden. Waar in het verleden ‘de’ overheid vaak een voorschrijvende en bepalende rol vervulde met een sterke sturing vanuit de Rijksoverheid, heeft dit steeds meer plaats gemaakt voor decentralisering van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden richting provincies en gemeenten. Zo ook op het gebied van ruimtelijke ordening en de leefomgeving. In bijvoorbeeld de nieuwe Omgevingswet zien we een aantal kenmerkende elementen terugkomen van die veranderende rol door de jaren heen. Van de overheid wordt meer en meer verlangd dat de ontwikkelingen ten aanzien van onze fysieke leefomgeving integraal bekeken en afgewogen worden op grond van een gebiedsgerichte aanpak. De overheid moet daarbij ook opgavegericht werken, sturend op de grote maatschappelijke opgaven en transities en de ruimtebieden om nieuwe ontwikkelingen mogelijk maken. En dit moet de overheid doen in nauw samenspel met alle betrokken partijen en met een steeds grotere betrokkenheid én verantwoordelijkheid van de burger/inwoner. Dit vraagt ook om een nieuwe manier van samenwerking tussen de verschillende lagen van overheden (rijk, provincie, gemeenten, waterschappen), steeds meer als ware het één overheid.

H3 Voorgenomen activiteit en te beschouwen alternatieven

3.1 Algemeen

Het voornemen is om het provinciaal beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving te actualiseren en door te ontwikkelen tot een nieuw beleidskader voor de periode tot en met 2030 (figuur 3.1). We maken concreet hoe we samen met onze partners willen werken aan de hoofdopgaven en transities in de leefomgeving. Met als hoofddoel: *het versterken van de omgevingskwaliteit van Brabant*. Het beoogde beleidskader Leefomgeving 2030 zal bestaan uit 2 delen: een **generiek deel A** gericht op de werkwijze (invulling van diep, breed & rond) en een **inhoudelijk deel B** voor de actualisatie van beleid voor de verstedelijkingsopgaven. Het beleidskader Leefomgeving 2030 legt enerzijds het geactualiseerde verstedelijkingsbeleid van de provincie vast en legt daarmee een verbinding tussen de Omgevingsvisie en de uitvoeringsagenda´s wonen, werken en leegstand. Anderzijds legt dit beleidskader een verbinding tussen het (ruimtelijke) beleid van de diverse beleidskaders zoals van economie, landbouw en voedsel, natuur, milieu, energie, mobiliteit, bodem en water, en gezondheid. In figuur 3.2 is de relatie tussen het beleidskader Leefomgeving 2030 en de overige beleidskaders gevisualiseerd.

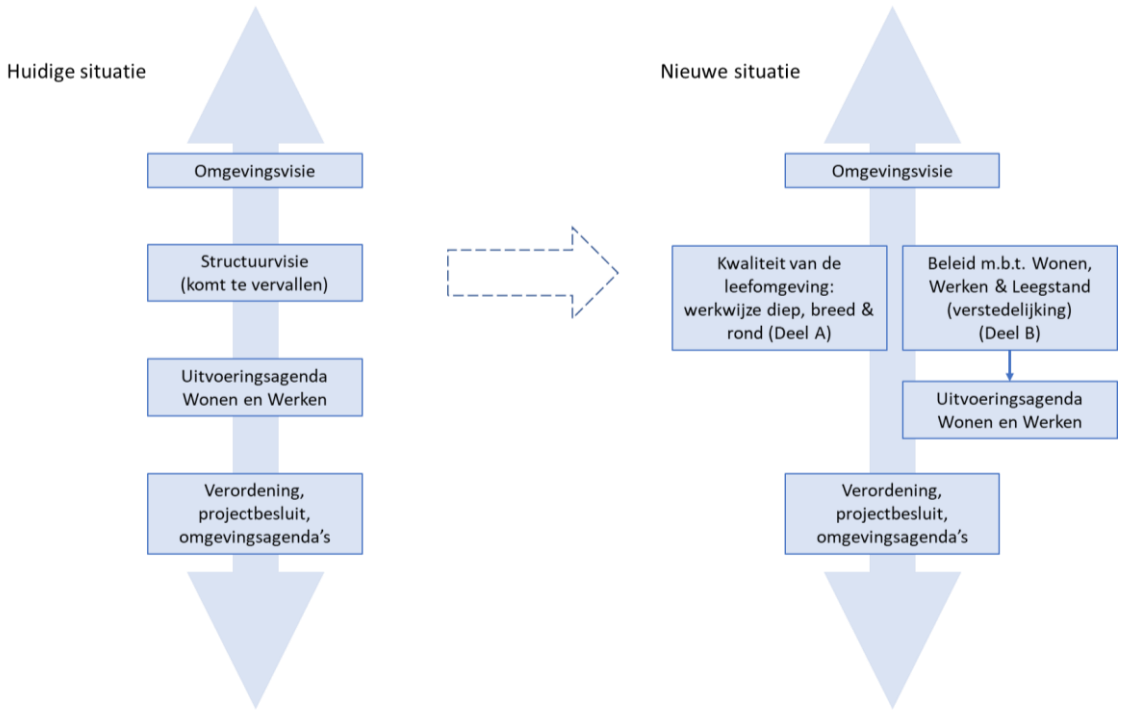

Figuur 3.1. Naar een nieuw beleidskader voor de leefomgeving, bestaande uit deel A en deel B.

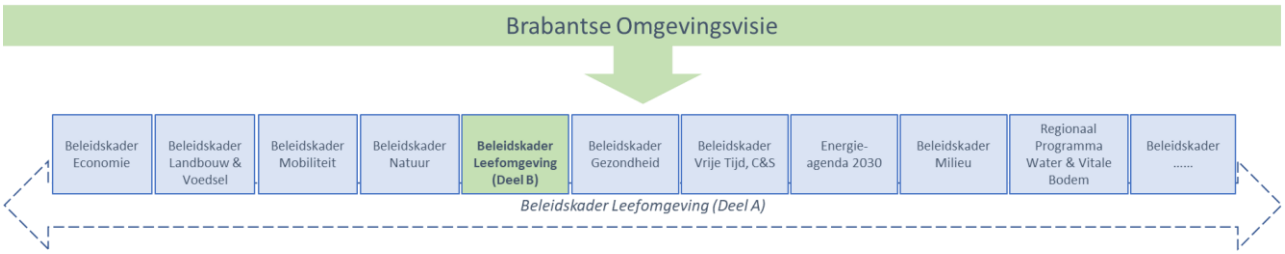

Figuur 3.2. Het Beleidskader Leefomgeving 2030 in relatie tot de andere beleidskaders

In dit hoofdstuk wordt hier verder op ingegaan. We schetsen in de komende paragrafen de ambities van het voorgenomen beleid in relatie tot de leefomgeving, waarbij de ambities en doelstellingen van de Omgevingsvisie, de gebiedsgerichte aanpak groen/blauw en de andere relevante beleidskaders een belangrijke basis vormen. Ook de verstedelijkingsstrategie waaraan wordt gewerkt levert input op voor het beleidskader. Vervolgens gaan we in 3.3 in op de *alternatieven,* 'mogelijke manieren om de doelstellingen en ambities te realiseren' of de mogelijkheden te benutten die verschillende beleidsopties bieden.

Wettelijke taken en provinciale rollen

In algemene zin kent de provincie een breed pakket aan taken in relatie tot de leefomgeving die zijn vastgelegd in diverse wetten, waaronder de Grondwet, de Omgevingswet, de Elektriciteitswet ea. Deze taken en rollen variëren van het realiseren van nieuwe natuur en natuurbehoud, toezicht houden op naleving van milieuregels tot het bepalen of steden en dorpen kunnen uitbreiden of waar bedrijventerreinen en kantorenparken mogen worden aangelegd. De Omgevingswet en de Brabantse Omgevingsvisie bieden de mogelijkheid voor een vernieuwde rolinvulling van de provincie in het ruimtelijke domein. Gemeenten zijn als eerste aan zet als het gaat om de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Als samenwerkingspartner is de rol van de provincie veel meer een van **richting geven**, **beweging stimuleren** en **ontwikkelingen mogelijk maken** waar dat kan. De provincie voert daarbij regie op de aanpak van grote (maatschappelijke) opgaven en transities in de fysieke leefomgeving op verschillende niveaus.

Bestuurlijke afspraken

In het provinciale bestuursakkoord 2020-2023 'Samen, Slagvaardig en Slim' zijn er nadrukkelijke ambities en doelen gesteld in relatie tot de leefomgeving in Brabant. Deze zijn in het Addendum op het bestuursakkoord in 2021 nog eens bevestigd en op onderdelen aangevuld of aangepast. Daarbij gaat het in algemene zin *om het zorgen voor een gezonde en veilige leefomgeving, met oog voor ruimtelijke kwaliteit en goede verbindingen tussen steden onderling en tussen steden en kleine kernen*. Dit is in relatie tot de ruimtelijke thema's nader geconcretiseerd in de pijler 'Fijn, veilig en gezond Brabant' voor de thema's Ruimte & Wonen, Natuur & Milieu en Water & Bodem. Deze laatste twee thema's zijn vooral relevant voor het beleidskader Milieu, het beleidskader Natuur en het Regionale Water en Bodem Programma (RWP). Voor de fysieke leefomgeving is hier vooral het thema Ruimte & Wonen van belang. Daarvoor zijn richting 2030 onder andere de afspraken gemaakt in het tekstkader.

Afspraken richting 2030 uit het Bestuursakkoord en het addendum
1. Omgevingsvisie vormt het uitgangspunt voor provinciaal ruimtelijk handelen en beleid;
2. Realisatie van gemiddeld 10 duizend woningen per jaar;
3. Een kansengedreven benadering staat centraal en er wordt rekening gehouden met de specifieke behoeften en kenmerken van gebieden en dorpen;
4. Mogelijkheden worden onderzocht van kleinschalige clusters van wonen en zorg, eventueel in combinatie met erfgoed;
5. Uitvoering van de plannen van het Ontwikkelbedrijf, waaronder gebiedstransformaties in Eindhoven, Oss, Breda, Bergen op Zoom en Meijerijstad;
6. Inzet op kwalitatief hoogwaardige en toekomstbestendige werklocaties;
7. Sturen op toegevoegde waarde voor Brabant en belangrijke randvoorwaarden bij initiatieven voor grootschalige logistiek;
8. Voor internationale medewerkers samenwerken met o.a. gemeenten, werkgevers en bemiddelaars om te zorgen voor goede huisvesting en het tegengaan van mensenhandel;
9. Vervolg geven aan de aanpak 'tegengaan leegstand', gericht op kansgericht helpen van eigenaren om vrijkomende agrarische gebouwen een nieuw toekomstperspectief te geven;
10. Regionale afspraken maken over mestbewerkingslocaties om de kwaliteit van de omgeving te borgen .

3.2 Omgevingsvisie

Voor de provincie gelden de ambities en doelen van de Brabantse Omgevingsvisie als hét vertrekpunt voor het provinciale handelen en het provinciale beleid. De Brabantse Omgevingsvisie schetst vier hoofdopgaven voor de lange termijn met daaronder een basisopgave. De *basisopgave* gaat over de ambitie om een balans te vinden tussen beschermen en benutten: optimaal gebruiken en ontwikkelen van de leefomgeving om maatschappelijke behoefte te vervullen. Het werken aan een veilige en gezonde leefomgeving met een goede omgevingskwaliteit is de basis voor al het handelen vanuit de Omgevingsvisie. Door goed voor onze omgeving te zorgen, kunnen we Brabant op verantwoorde manier doorgeven aan de volgende generaties.

Voor de basisopgave is de doelstelling voor 2030 dat Brabant *een aanvaardbare leefomgevingskwaliteit heeft doordat wij voor alle aspecten voldoen aan de wettelijke normen. Natuurgebieden zijn ingericht, de afname van biodiversiteit is naar een positieve trend omgebogen, waardevolle cultuurhistorische landschappen zijn behouden en er is breed draagvlak voor de nieuwe energie- en klimaatadaptieve landschappen door de ontwerpende aanpak.*

De vier hoofopgaven voor de lange termijn en de daarmee samenhangende doelen voor 2030 zijn:

1. **Werken aan de Brabantse energietransitie**. Doel 2030: *tenminste 50% reductie van broeikasgassen ten opzichte van de uitstoot in 1990 en tenminste 50% duurzame energie*.
2. **Werken aan de slimme netwerkstad**. Doel 2030: *Brabantse partijen werken aan de transformatie van bestaand bebouwd gebied van Brabant. Ondersteund door digitale ontwikkelingen zijn er belangrijke stappen gezet in de richting van een excellent en duurzaam woon-, leef- en vestigingsklimaat met een comfortabel, betrouwbaar en multimodaal verkeers- en vervoersysteem. Bewoners uit alle geledingen van de bevolking voelen zich verbonden met hun omgeving en met elkaar doordat zij meedenken en meedoen aan veranderingen in hun omgeving*.
3. **Werken aan een concurrerende en duurzame Brabantse economie**. Doel 2030: *Brabant is top kennis- en innovatieregio in Europa. We werken aan een circulaire economie door duurzamer om te gaan met de beschikbare grondstoffen en natuurlijke bronnen. We verminderen daartoe samen met maatschappelijke partners het gebruik van niet vernieuwbare grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen) volgens de landelijke afspraken met 50%*.

4. **Werken aan een *klimaatproof* Brabant**. Doel 2030: *Brabant handelt al sinds 2020 klimaatbestendig en waterrobuust, in 2030 zijn de eerste gebiedsopgaven daartoe gerealiseerd*.

Een centrale gedachte van de Omgevingsvisie is om te streven naar meerwaarde voor een gebied door verschillende doelen met elkaar te verweven en slimme combinaties te maken. Het handelen van de provincie wordt daarom gericht op het verknopen en verweven van opgaven en het zoeken naar synergie en meerwaarde. Bij het zoeken naar oplossingen voor maatschappelijke opgaven wordt daarom vanuit meerdere perspectieven naar een ontwikkeling gekeken: diep, rond en breed.

Een '**diepe'** manier van kijken betekent een lagenbenadering, waarbij niet alleen gekeken wordt naar de bovenlaag en het hier en nu maar ook naar de dynamiek en randvoorwaarden voor de onderste lagen. Daarbij wordt op verschillende niveaus gekeken naar een vraagstuk en rekening gehouden met het verleden van de lagen op een locatie en de effecten van een ontwikkeling naar de toekomst.

Een '**ronde'** manier van kijken houdt in dat niet zozeer sectoraal wordt gekeken naar een ontwikkeling, maar naar een combinatie van opgaven en kansen zodat ontwikkelingen optimaal bijdragen aan een circulair, sterk en sociaal Brabant. Vanuit een gebiedsgerichte insteek en kijkend naar een balans tussen people, planet en profit.

Een '**brede'** manier van kijken gaat om het gebruiken van meerdere gezichtspunten tegelijkertijd, door het betrekken van alle relevante partijen met hun gezichtspunten, meningen, wensen, ideeën en belangen.

Figuur 3.23.3 Diep, rond en breed kijken

3.3 Voorgenomen activiteit: Beleidskader Leefomgeving 2030

Zoals is toegelicht in paragraaf 3.1 vormt het voorgenomen Beleidskader Leefomgeving 2030 de verdere uitwerking van de Brabantse Omgevingsvisie. Deel A en deel B, die samen het beleidskader zullen vormen, worden hieronder nader toegelicht.

Deel A: Kwaliteit van de leefomgeving
Dit deel van het beleidskader richt zich op wat feitelijk de basisopgave is: *het behouden of versterken van een veilige en gezonde leefomgeving met een goede omgevingskwaliteit*. Deze basisopgave zit als het ware in het hart van de provinciale opgaven van alle beleidskaders en dus ook van deel B. Ook gaat het in op de belangrijkste bouwstenen in de werkwijze waar voor gekozen is: ontwikkel- & inrichtingsprincipes, gebiedskompassen en gebiedsgericht werken.

Ontwikkel- & inrichtingsprincipes
Doel: verder invulling geven van het diep, rond en breed kijken uit de Omgevingsvisie door inzicht te geven in principes van de verschillende opgaven en andere beleidskaders.

Voortbouwend op de kernwaarden en handelingsprincipes van de Omgevingsvisie en gemaakte beleidskeuzes in de beleidskaders en uitvoeringsagenda's worden ontwikkelings- en inrichtingsprincipes opgesteld. Deze vormen de basis voor een integrale afweging bij ontwikkelingen en bescherming met een botsende ruimtelijke impact of botsende opgaven. De inhoudelijke vulling hiervan komt uit de verschillende andere beleidskaders. De motivering van keuze gebeurt door de set principes als geheel evenwichtig en in onderling verband toe te passen. 'Diep, rond en breed werken' met veel ruimte voor maatwerk vereist een transparante manier van werken over hoe met elk van de principes is omgegaan in het keuzeproces. Het is dus niet de bedoeling om op basis van één enkel principe ontwikkelingen uit te sluiten. De principes zijn bepalend voor het eigen handelen in de (fysieke) leefomgeving en zijn het vertrekpunt in de samenwerking met onze partners en burgers. Door een gebiedsgerichte bundeling van ontwikkelings- en inrichtingsprincipes én een analyse van de samenvallende opgaven krijgen we zicht op hoe het 'spel' van de brede afweging in elkaar steekt.

Gebiedskompassen
Doel: richting geven aan opgaven en ontwikkelingen in gebieden met kwaliteiten en waarden van deze gebieden als startpunt.

Gebiedskompassen vormen het tweede element van deel A. Hierbij gaat het over de kwaliteiten en waarden van de gebieden. In gebiedskompassen beschrijven we de gebiedskenmerken en hiermee geven we richting aan de beoogde opgaven. Startpunt vormen de ruimtelijke kenmerken van een gebied, of een gebiedstype, die bepalend zijn voor de karakteristiek en kwaliteit van dat gebied of gebiedstype. We onderzoeken of we dit onderdeel digitaal kunnen ontsluiten. De huidige gebiedspaspoorten en kaarten (als uitwerking van de Structuurvisie RO) bieden een vertrekpunt voor dit onderdeel.

Gebiedsgericht werken
Doel: realiseren van opgaven en versnellen van de uitvoeringskracht in samenwerking met partners, waarbij het gebied centraal staat.

Om eerdergenoemde ambities en doelen waar te maken wordt ingezet op samenwerking en gebiedsgericht werken. Hierin zijn al stappen gezet, maar het kan beter. Ingezet wordt op het vergroten van de provinciale uitvoeringskracht en het vergroten van effectiviteit en efficiency door samen en gebiedsgericht uitwerking te geven aan regionaal en subregionaal werken, verbinding te maken tussen trajecten van Rijks tot en met subregionaal niveau, ontwerpend onderzoek, vergroten van kennis en expertise met het werken met de Omgevingswet en het mogelijk maken van het 'goede gesprek' bij conflicterende belangen.

Deel B: Wonen, werken & leegstand
Met deel B van het beleidskader geven we richting aan de verstedelijkingsopgave van de Brabantse steden, dorpen en het landelijke gebied.
Het geeft uitwerking aan het verstedelijkingsbeleid voor een sterk stedelijk netwerk en legt hiervoor uitgangspunten vast. Daarbij gaat het onder meer in op de concentratie van verstedelijking, het inspelen op demografische ontwikkelingen, zorgvuldig ruimtegebruik, verknoping van stedelijke ontwikkelingen aan infrastructuur en versterking van economische clusters, waaronder geschikte locaties voor (X)XL-logistiek of andere grootschalige ontwikkelingen (bijvoorbeeld datacenters). Bovendien actualiseren wij de beschrijving van de woon-, werk- en leegstandsopgaven in het (hoog)stedelijk gebied en in de kernen van het landelijke gebied op basis van de afspraken en doelen uit de Aanpak Werklocaties, Actieagenda Wonen, de Brabantse Aanpak Leegstand en de (sub)regionale samenwerking op deze onderwerpen. Uiteraard leggen wij daarbij de verbinding met andere beleidskaders en uitvoeringsagenda's (o.a. op het gebied van mobiliteit, energie, klimaatadaptatie, economie en gezondheid).

Wonen
Doel: bijdragen aan een goed functionerende woningmarkt in steden en dorpen, waarbij de behoefte aan nieuwe woonruimte zorgvuldig wordt ingepast en het fijn wonen blijft in Brabant. Het beleidskader legt de uitgangspunten vast voor het woningbouwbeleid en daarmee het opstellen van de woningbouwbehoefteprognoses. Hoe kan met de realisatie van woningen ook optimaal bijgedragen worden aan andere opgaven zoals een veilige en gezonde leefomgeving met omgevingskwaliteit, de klimaat- en energietransitie, duurzame mobiliteit, het versterken van de identiteit van dorpen en kernen maar ook behoud van voorzieningen in steden of dorpen.

Werken
Doel: zorgen voor vitale en toekomstbestendige werklocaties voor bedrijven, kantoren en winkels en dat elk bedrijf zich kan zich vestigen op de juiste plek. Het beleidskader legt vanuit zorgvuldig ruimtegebruik en het concentreren van ontwikkelingen op juiste plekken, ook een basis voor de aanpak van (X)XL-logistiek gericht op het tegengaan van verspreide ontwikkeling (de 'verdozing') en in lijn daarvan andere grootschalige bedrijvigheid (datacenters e.a.) in het algemeen.

Leegstand

Doel: voorkomen en terugdringen van leegstand in zowel stedelijk als landelijk gebied, waarbij vrijkomende ruimte ingezet wordt voor (maatschappelijke) opgaven en transities.

3.4 Alternatieven

In het plan-m.e.r. wordt een nadere onderbouwing van redelijkerwijs te beschouwen alternatieven opgenomen. Alternatieven zijn dan 'mogelijke manieren om de doelstellingen en ambities te realiseren' of de mogelijkheden te benutten die verschillende beleidsopties bieden. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar Deel A en Deel B. De stappen die voorzien worden zijn gevisualiseerd in onderstaand schema. Gestart wordt met een foto van de Brabantse leefomgeving (stap 1): een schets van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling voor alle aspecten van het beoordelingskader. Op grond daarvan worden de specifieke kwaliteiten en belangrijkste opgaven vanuit dit beleidskader benoemd (stap 2). Door de kwaliteiten en opgaven met elkaar te confronteren komt naar voren waar sprake is van spanning en waar beleidsinterventie(s) mogelijk wenselijk zijn (stap 3). Dit vormt de basis voor een aantal uit te werken alternatieven voor toekomstig beleid (stap 4), die ieder beoordeeld worden op hun effecten op de leefomgeving en de mate waarin ze bijdragen aan het realiseren van de ambities.

Figuur 3.4 De aanpak voor beleidsalternatieven en de beoordeling ervan

Deel A: Kwaliteit van de leefomgeving

In deel A van het beleidskader Leefomgeving 2030 worden geen keuzes gemaakt voor concrete ontwikkelingen of locaties waar ontwikkelingen plaats gaan/mogen vinden. Dit legt beperkingen op aan het formuleren van alternatieven en vervolgens beoordelen van alternatieven in het op te stellen plan-m.e.r. Voor deel A gaat het vooral om het instrumentaliseren van de manier van werken uit de Omgevingsvisie. Het diep, rond en breed werken is vanuit de Omgevingsvisie ook leidend voor de uitvoering van toekomstige ontwikkelingen en het vaststellen van beleid voor de fysieke leefomgeving. Het beleid is/wordt vastgelegd in andere beleidskaders met bijbehorende

uitvoeringsagenda's. Waar nodig worden die beleidskaders 'bemerd'. Voor deel A van het beleidskader Leefomgeving worden daarom geen alternatieven ontwikkeld.

Deel B: Wonen, werken en leegstand

In Deel B gaat het om de uitwerking van verstedelijkingsbeleid voor de thema's wonen, werken en leegstand. Hierbij gaat het – in tegenstelling tot deel A – wel om ontwikkelingsrichtingen, gebieden en locaties. Dit beleid geeft richting aan waar de groei van wonen en werken ruimtelijk een plek gaat krijgen en wat daarvoor nodig is. Daarbij wordt ook gekeken naar de effecten op samenhangende opgaven zoals bereikbaarheid en mobiliteit, klimaat en watersystemen, energie, natuur en landschap en de leefbaarheid van kernen. Met het verstedelijkingsbeleid werken we aan een gedeeld lange termijn beeld voor de toekomst van Brabant en de verschillende regio's. De verstedelijkingsstrategie die momenteel ontwikkeld wordt vormt een belangrijke bouwsteen voor de uitwerking van het verstedelijkingsbeleid en de alternatieven.

Het plan-m.e.r. kan hierin een belangrijk rol vervullen door van elkaar onderscheidende alternatieven voor het verstedelijkingsbeleid in beeld te brengen. Met de alternatieven kunnen de grenzen worden verkend en kunnen afwegingen worden gemaakt door de effecten in beeld te brengen en deze te waarderen op basis van het beoordelingskader (zie hoofdstuk 4).

De alternatieven hebben tot doel in beeld te brengen welke milieueffecten ontstaan als gevolg van de ruimtelijke keuzes die gemaakt kunnen worden. Daarbij kan het gaan om de mate waarin gekozen wordt voor bijvoorbeeld:

- Concentratie van wonen en bedrijvigheid in bestaand stedelijk gebied versus ruimere mogelijkheden voor ontwikkelingen in het buitengebied;
- Concentreren van o.a. wonen, werken en winkelen rondom HOV-knooppunten versus 'decentrale' locaties (bijv. kantorenlocaties langs snelwegen);
- Concentratie van o.a. transport & logistiek in de directe nabijheid van multimodale knooppunten versus ontwikkelingen op ruimere afstand;
- Transformatie binnenstedelijk gebied en inbreiding versus ontwikkelingen in het landelijk gebied;
- Meervoudig versus enkelvoudig ruimtegebruik;
- De rol die Brabant wil spelen in het voorzien van opgaven van (aangrenzende) regio's buiten Brabant (bijv. inspelen op de woningbehoefte in de regio Rijnmond of regio Nijmegen);
- De mate waarin Brabant zich met haar kwaliteiten op het gebied van wonen, werken en recreëren juist wil onderscheiden van andere regio's (bijv. om inwoners en werkgelegenheid naar Brabant te halen);
- Het al dan niet breder toepassen van het 'regionale meerwaarde' principe (niet alleen bij initiatieven op het gebied van werklocaties maar bijv. ook voor wonen);
- Sturing op meer provinciaal niveau of toch meer sturing op regionaal, gemeentelijk of zelfs buurt- en wijkniveau.

Mede op basis van de binnenkomende zienswijzen en adviezen op deze NRD zal de bandbreedte aan alternatieven in het plan-m.e.r. (Deel A en Deel B) worden vastgelegd. Financiën kunnen hierin bepalend en beperkend zijn, maar ook de rol die de provincie wil nemen of het rendement van verschillende strategieën en beleidsopties. De op te stellen alternatieven zullen worden vergeleken met het bestaande referentiekader. Dit wordt gevormd door de huidige situatie inclusief de te voorziene autonome ontwikkelingen die voortkomen uit vastgesteld beleid. De volgende mogelijke alternatieven worden voorzien:

Het nul-alternatief
De huidige situatie en de autonome ontwikkelingen als gevolg van vastgesteld beleid en bestaande wettelijke taken dienen als referentiekader.

Beleidsalternatieven
Alternatieven op basis van verschillende onderscheidende strategieën en doelen voor de invulling van het Beleidskader Leefomgeving.

Het voorkeursalternatief
Met omgevingsactoren en betrokken partijen is nagedacht over alternatieven door strategieën, doelen en beleidsopties voor het Beleidskader Leefomgeving te verkennen. Samen met de wettelijke taken vormt dat de basis om uit te werken we tot een voorkeursalternatief.

H4 De te onderzoeken aspecten

Binnen het beleidskader Leefomgeving 2030 worden keuzes gemaakt die van invloed zijn op de mens en zijn leefomgeving in Brabant (People), het natuurlijk en historisch kapitaal van Brabant (Planet), en de Brabantse welvaart en bereikbaarheid (Profit). Via de plan-m.e.r. procedure wordt het effect van de te maken beleidskeuzes op het milieu zorgvuldig meegenomen in de besluitvorming. Hiertoe worden in het plan-m.e.r. meerdere alternatieven in beeld gebracht die allen realistisch moeten zijn en passen in de actuele maatschappelijke, economische, sociale en politieke context. In het plan-m.e.r. zullen de negatieve en positieve (milieu)effecten van het initiatief en de verschillende alternatieven daarvoor worden beschreven en beoordeeld. Het detailniveau van het plan-m.e.r. sluit aan bij het abstractieniveau van het beleidskader.

4.1 Effectbeoordeling

Voor de verschillende alternatieven kunnen de effecten per aspect worden beschreven aan de hand van beoordelingscriteria. Hierna wordt per aspect op hoofdlijnen aangegeven welke criteria worden gebruikt. Het overzicht wordt nader uitgewerkt in het op te stellen plan-m.e.r.. Uitgangspunt is dat wettelijke taken gerealiseerd worden en wettelijke normen gehaald worden. In het plan-m.e.r. worden zowel de positieve (kansen/potenties) als de negatieve effecten (risico's/ aandachtspunten) van het gewijzigde beleid kwalitatief in beeld gebracht en beschreven. De effectscores worden samengevat in een tabel. Per thema/aspect wordt per criterium inzicht gegeven in de bijdrage/effecten van het beleid aan het betreffende thema/ aspect.

Aspect	**Beoordelingscriteria**
Mens en leefomgeving – People	▪ Luchtkwaliteit (o.a. fijnstof) en verspreiding van ziektekiemen; ▪ Geur-, geluids- en lichthinder; ▪ Sociale, externe, en verkeersveiligheid; ▪ Wateroverlast en -veiligheid; ▪ Hittebestendige buitenruimte; ▪ Voorzieningenniveau; ▪ Gezondheidsbevordering; ▪ ……
Natuurlijk en historisch kapitaal – Planet	▪ Tegengaan klimaatverandering (terugdringen broeikasgassen zoals CO_2); ▪ Klimaatadaptatie (waterbergend vermogen en verdroging); ▪ Bodem- en natuurkwaliteit; ▪ Oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit; ▪ Biodiversiteit en verspreiding van soorten; ▪ Natuur- en groennetwerk; ▪ Circulariteit, (her)gebruik van grond- en afvalstoffen en reststromen; ▪ Landschap en cultuurhistorische waarden; ▪ ……
Welvaart en bereikbaarheid – Profit	▪ Economische ontwikkeling en vestigingsklimaat; ▪ Bereikbaarheid; ▪ Duurzame landbouw en kwaliteit van het landelijk gebied; ▪ …

Aangegeven zal worden wat de grootte van het effect is en of de effecten tijdelijk of permanent, omkeerbaar of onomkeerbaar, op korte of op lange termijn spelen en of cumulatie van effecten optreedt. Zowel de positieve als (eventuele) negatieve effecten worden aangegeven. Voorts zal per onderdeel worden aangegeven welke mitigerende en/of compenserende maatregelen mogelijk zijn.

Per milieuaspect wordt een aantal concrete criteria geformuleerd op basis waarvan de effecten worden beschreven en beoordeeld. Doelstelling hiervan is het plan-m.e.r. toe te spitsen op de effecten die essentieel zijn voor de besluitvorming en aansluiten bij het abstractieniveau van het plan. Indien uit inspraak blijkt dat er nog andere dan genoemde effecten van belang zijn zullen deze, mits relevant, in het plan-m.e.r. eveneens aan de orde komen. Bij het bepalen van het onderscheid tussen relevante en matig relevante effecten spelen vooral de volgende karakteristieken een rol:

- De omvang en ernst van het effect;
- de duur van het effect;
- de effectiviteit van het effect;
- en de (on)omkeerbaarheid van het effect.

De beoordeling wordt vervolgens vertaald naar een score en gevisualiseerd. Onderstaand is een voorbeeld weergegeven van een dergelijke score-indeling en visualisatie.

Kwalitatieve score	**Betekenis**
+++	Zeer positieve bijdrage/effecten
++	Positieve bijdrage/effecten
+	Licht positieve bijdrage/effecten
0	Neutrale effecten
-	Licht negatieve bijdrage/effecten
--	Negatieve bijdrage/effecten
---	Zeer negatieve bijdrage/effecten

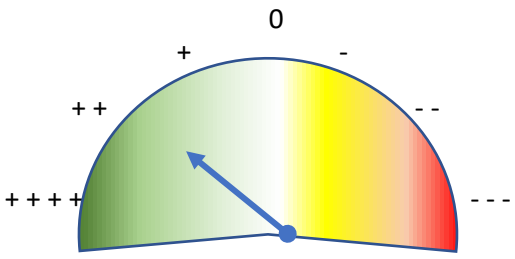

4.2 Referentiesituatie

Als referentiekader voor de effectbeoordeling dient het zogenaamde “nul-alternatief”. Dit is de huidige situatie en autonome ontwikkeling bij ongewijzigd beleid. Deze referentie zal dus als eerste worden beschreven in het plan-m.e.r.. Om een zuivere en toetsbare effectbeoordeling uit te kunnen voeren, bestaan de autonome ontwikkelingen in principe alleen uit die ontwikkelingen die voortkomen uit concreet eerder vastgesteld beleid (internationaal, nationaal, provinciaal, lokaal). Om eenduidig te blijven en een vergelijking van alternatieven mogelijk te maken wordt een toets-jaar voor de effectbepaling gehanteerd. Voorgesteld wordt te kiezen voor 2030 als toets-jaar (het laatste jaar van de planperiode) met een doorkijk naar de langere termijn.

De focus in de milieubeoordeling ligt op het al dan niet kunnen bijdragen van het nieuwe (gewijzigde) beleid aan bekende milieudoelen vanuit Europa, rijk, provincie, waterschappen en gemeenten. Het gaat om het signaleren van mogelijke effecten in de vorm van kansen en risico’s en toetsing aan de ambities die onder meer de provincie Noord-Brabant stelt aan de milieukwaliteit, de ruimtelijke

kwaliteit en de biodiversiteit. In deze NRD doen wij een voorstel voor een toepasbaar beoordelingskader. Wij dagen eenieder uit hierop te reageren en het kader eventueel te verbreden op nog ontbrekende milieuthema's of te optimaliseren.

In de effectbepaling in het m.e.r. zullen, omwille van de volledigheid en de integrale afweging ook andere effecten (niet-milieueffecten) zoals effecten op ruimtelijke ordening (wonen en werken), de effecten op recreatie en toerisme en de effecten op de economie (duurzame economie), worden meegenomen. De uiteindelijke keuzes in het Beleidskader Leefomgeving worden uiteraard bepaald door een brede afweging. Primair doel van het .m.e.r. blijft het milieuaspect volledig in de besluitvorming in te brengen.

4.3 Plan- en studiegebied

Het beleidskader richt zich op de gehele provincie Noord-Brabant. Indien milieueffecten optreden in gebieden die de landsgrenzen en provinciale grenzen overschrijden worden die effecten in het plan-m.e.r. op het passende abstractieniveau meegenomen, aangeduid en beschreven.

H5 Beleidskader

5.1 EU-beleid

- Vogel en Habitatrichtlijn
- Kaderrichtlijn Water
- Nitraatrichtlijn
- Verdrag van Malta
- Gemeenschappelijk landbouwbeleid
- Strategie klimaatadaptatie
- NEC-Richtlijn
- Europese verordening REACH (PFAS)

5.2 Rijksbeleid

- De Omgevingswet
- Nationale Omgevingsvisie (NOVI)
- Wet ruimtelijke ordening
- Wet natuurbescherming
- Wet stikstofreductie en natuurherstel
- Landelijk Programma Natuur
- Klimaatakkoord 2019
- Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie
- Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020
- Visie Landbouw, Natuur en Voedsel: Waardevol en Verbonden 2018
- Deltaplan Hogere zandgronden en Zoetwatervoorziening Rivierengebied
- De Wet Milieubeheer
- De Wet geluidhinder
- Het nationaal energieakkoord
- Het Schone Lucht Akkoord.
- Ladder voor Duurzame Verstedelijking
- Structuurvisie Ondergrond
- Nationaal Milieubeleidskader (ontwerp)
- Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie

5.3 Provinciaal beleid

- De Brabantse Omgevingsvisie
- De (Interim) Omgevingsverordening
- Structuurvisie RO
- Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof
- De integrale provinciale Natuur en Landschapsvisie 2012-2022 (BrUG)
- Regionaal Programma Water en Bodem
- Beleidskader Economie: Op weg naar 2030
- Beleidskader Klimaatadaptatie
- Beleidskader Energie
- Beleidskader Gezondheid

- Beleidskader Mobiliteit
- Beleidskader Erfgoed
- Het Stikstofconvenant Brabantse Natura 2000 gebieden
- Brabantse bossen Strategie (2020)
- Brabantse Agenda Wonen
- Uitvoeringsprogramma Werklocaties
- Brabantse aanpak Leegstand

5.4 Gemeentelijk beleid en waterschappen

Bij de beschrijving van het waterschaps- en gemeentelijk beleid wordt in het plan-m.e.r. ingegaan op relevant beleid ten aanzien van de leefomgeving.

5.5 Betrokken partijen en instanties

Initiatiefnemer en bevoegd gezag
Initiatiefnemer voor het beleidskader is de Provincie Noord-Brabant (GS)**.** De provincie is tevens bevoegd gezag (PS). Het bevoegd gezag zal het initiatief bekend maken middels een publicatie. Ook organiseert zij de inspraakmogelijkheden, geeft advies over de inhoud van het m.e.r., beoordeelt het m.e.r. en vraagt advies aan de Commissie voor de m.e.r.

Overheden
Betrokken zijn de Nederlandse Rijksoverheden, De Brabantse waterschappen, Rijkswaterstaat, aangrenzende provincies, de Brabantse gemeenten en de Belgische overheid.

Partners
- Commissie voor de milieueffectenrapportage;
- Brabant Advies;
- Wettelijke Adviseurs
    - de inspecteur-generaal Inspectie Leefomgeving en Transport van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW);
    - de directeur Natuur van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit;
    - Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.
- Insprekers en belangenorganisaties.

H6 De procedure

Openbare kennisgeving
Het bevoegde gezag geeft openbaar kennis van het voornemen om een (gecombineerd) m.e.r.-plichtig besluit voor te bereiden. Daarin staat dat stukken ter inzage worden gelegd, waar en wanneer dit gebeurt, dat er gelegenheid is zienswijzen in te dienen, aan wie, op welke wijze en binnen welke termijn. Ook wordt vermeld of de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.) om advies zal worden gevraagd over de voorbereiding van het plan. Tevens worden belanghebbenden en belangstellenden uitgenodigd te reageren.

Raadpleging adviseurs en betrokken bestuursorganen over reikwijdte en detailniveau
Het bevoegd gezag raadpleegt de adviseurs en de overheidsorganen die bij de voorbereiding van het plan moeten worden betrokken over de reikwijdte en het detailniveau van het plan-m.e.r.. Het raadplegen van de Commissie m.e.r. is niet verplicht, maar wordt vrijwillig gedaan om zodoende een onafhankelijk advies op de inhoud van het op te stellen m.e.r. te hebben. Raadpleging gebeurt door de nu voorliggende NRD waarin de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen plan-m.e.r. wordt beschreven, naar de adviseurs, betrokken bestuursorganen, Brabant Advies en de Commissie m.e.r. te verzenden.

Vaststellen reikwijdte en detailniveau van het m.e.r.
Hoewel niet verplicht ligt het voor de hand om de definitieve notitie reikwijdte en detailniveau voor het op te stellen plan-m.e.r. vast te stellen. Daarbij zullen de ingekomen zienswijzen, het advies van de betrokken overheidsorganen en het advies van de Commissie m.e.r. worden meegenomen.

Opstellen plan-m.e.r.
De eisen waaraan het m.e.r. moet voldoen zijn beschreven in artikel 7.7 en artikel 7.23, eerste lid, Wm (en uiteraard de notitie reikwijdte en detailniveau). Samengevat moet het plan-m.e.r. in elk geval bevatten/ beschrijven:

- het doel van het project;
- een beschrijving van het project en de ‘redelijkerwijs in beschouwing te nemen’ alternatieven, zowel (bijvoorbeeld) qua ligging als qua uitvoeringswijze;
- welke programma’s er eerder voor deze activiteit zijn vastgesteld en welke alternatieven daarin waren opgenomen;
- voor welk(e) besluit(en) het m.e.r. wordt gemaakt en welke besluiten met betrekking tot het project al aan het plan-m.e.r. vooraf zijn gegaan;
- een beschrijving van de ‘huidige situatie en de autonome ontwikkeling’ in het plangebied;
- welke gevolgen het project en de alternatieven hebben voor het milieu en een motivering van de manier waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven en een vergelijking van die gevolgen met de ‘autonome ontwikkeling’;
- effect beperkende c.q. mitigerende maatregelen;
- leemten in kennis en informatie;
- aanzet tot een evaluatie- en monitoringsprogramma;
- een publiekssamenvatting.

Openbaar maken van het m.e.r. en raadpleging Commissie m.e.r.
Het m.e.r. wordt ter inzage gelegd en voor advies verzonden aan de Commissie m.e.r.. De ter inzagelegging gebeurt in principe gelijktijdig met de ter inzagelegging van het ontwerpplan.

- **Zienswijzen indienen**

Iedereen kan zienswijzen indienen op het m.e.r., ontwerpplan. De termijn daarvoor is 6 weken.

- **Advies Commissie m.e.r.**

De Commissie m.e.r. geeft eveneens een advies op de inhoud van het plan-m.e.r. (toetsingsadvies) waarbij zij de ingekomen zienswijzen betrekt. Eventueel geven de zienswijzen en het advies van de Commissie m.e.r. aanleiding tot het wijzigen van het MER of het maken van een aanvulling op het m.e.r., bijvoorbeeld om een aantal zaken wat verder uit te diepen of nadere accenten te leggen.

Vaststellen plan inclusief motivering

Het bevoegd gezag stelt het definitieve plan vast en geeft daarbij aan hoe rekening is gehouden met de in het m.e.r. beschreven milieugevolgen en wat de overwegingen zijn met betrekking tot de in het MER beschreven alternatieven, de zienswijzen en het advies van de Commissie m.e.r.

Evaluatie

Monitoring en evaluatie van deze gegevens moet te zijner tijd uitwijzen of de daadwerkelijke milieugevolgen overeenkomen met de in het m.e.r. beschreven gevolgen. In het m.e.r. zal een aanzet worden gegeven voor dit evaluatieprogramma.